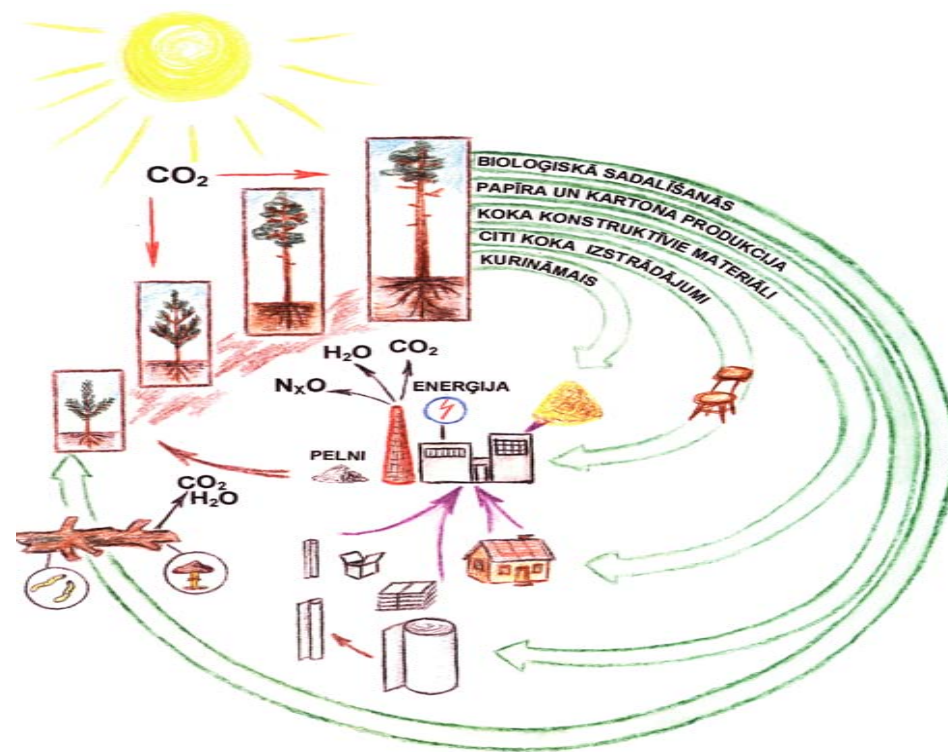

Praktiski padomi

- Lai malka pa vienu vasaru pietiekami izžūtu, tai jābūt saskaldītai un sakrautai grēdās jau pavasarī. Gan šķūnītī, gan uz lauka vēlams zem grēdām likt paliktņus, kas nodrošina gaisa cirkulāciju, neļaujot apakšējām pagalēm bojāties. Apsedzot grēdas klajā laukā, jānosedz tikai augšpuse, saglabājot gaisa piekļuvi no sāniem.
- Lai malka labi degtu, tai ir jābūt labi izžuvušai, jo svaigā koksne atkarībā no sugas ir aptuveni 45 % mitrums. Vislabākā malka ir tāda, kas vēdinātā nojumē glabāta apmēram 1,5 – 2 gadus. Malkas sausumu var pārbaudīt, sasitot pagales kopā – ja skaņa ir dziedoša, malka ir sausa; ja malkā pamanāmas plaisas, tā ir sausa. Par sausu malku uzskata, ja tajā ir apmēram 20 – 22 % mitrums.
- Kurināmajam jābūt sausam, jo pretējā gadījumā kurinot izdalīsies mitrums, kas, nonākot kontaktā ar sodrējiem un citiem nosēdumiem, veidos kondensātu ar nepatīkamu smaku, tas arī aizkavēs krāsns sienu sakaršanu, attiecīgi palielināsies kurināmā daudzums.
- Slapjas malkas dedzināšana ir neefektīva no siltumatdeves viedokļa, jo daļa siltuma enerģijas aiziet, uzsildot un iztvaicējot malkas pagalē esošo mitrumu.
- No slapjas malkas var rasties tā dēvētā skursteņa svīšana, kad uz skursteņa sienām nosēžas kondensāts, kas ar laiku sabojā ķieģeļus, kā arī rodas daudz vairāk nogulumu uz skursteņa sienām, palielinot ugunsnelaimes risku.
- Malka, ko jūs uzglabājat ārā vai aukstās telpās, vismaz vienu dienu pirms lietošanas jātur istabas temperatūrā. Sašķeliet uguns iedegšanai paredzēto malku šķīlās, kuru diametrs ir apmēram 4 cm.
- Neļaujiet ugunij gruzdēt, jo tādējādi rodas pārmērīgi daudz izmešu. Vislabākais rezultāts tiek sasniegts, kad uguns deg vienmērīgi un dūmi no skursteņa ir tikko redzami.
- Kurinot ar skuju koku malku, var rasties sodrēji, kvēpi un nepatīkama smaka. Lai no tā izvairītos, kurināšanas beigās jāpiemēta pāris pagales apses malkas.
- Kad virs oglēm nav vērojamas viegli zilganas liesmiņas, kurināšanu uzskatām par pabeigtu, un pēc 5–10 minūtēm var noslēgt dūmvadu. Ja to izdara ātrāk, veidojas indīgā tvana gāze.

SILDI MĀJU VIDEI DRAUDZĪGI!

Atmosfēras gaisa attīrīšanā svarīga loma aerobos apstākļos ir mežam. To var uzskatīt par mūsu zemes plaušām. Mežs aktīvi līdzdarbojas atmosfēras gāzu apmaiņas procesā, uztverot no gaisa CO₂, kas rodas degšanas un elpošanas procesā. Lai atmosfēras sastāvs nepasliktinātos, ir svarīgi, lai nesamazinātos meža platības, pretējā gadījumā viss dzīvmais, kas elpo, varētu nosmakt. Neskatoties uz sugu daudzveidību, koksnes elementsastāvs ir maz atšķirīgs. Kā zināms, koksnes elementārajā ķīmiskajā sastāvā ir vidēji 50% C, kaut gan elementsastāvs nelielās robežās svārstās atsevišķās koka anatomiskajās daļās – stumbra serdē un aplievā, zaros, saknēs, jaunajos dzinumos u.c. Tāpēc svarīgi ir paildināt koka izstrādājuma kalpošanas laiku, un pēc nolietojanas to izmantot otrreizēji.

Fosilo izejvielu aizstāšanu nodrošina arī koksnes izmantošana, kas būtībā nozīmē meža augšanas laikā piesaistītā oglekļa atbrīvošanu, taču šis ogleklis tiks atkal saistīts nākamajā meža aprites ciklā. Tādēļ process ir dabai ievērojami draudzīgāks, nerodas papildus SEG emisijas, kā, piemēram, enerģijas iegūšanai (sadedzinot) izmantojot ogles vai mazutu (naftu).

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekts Nr. 2013/0049/2DP/2.1.1.10/13/APIA/VIAA/031

Bukletā izmantotie informācija avoti:

1. Informācija no Gata Šerena, Latvijas Amatniecības kameras krāšņu un kamīnu podnieku amata meistara.
2. www.sausamalka.lv
3. <http://calis.delfi.lv/saimnieciba/majoklis/praktiski-padomi/malka-un-tas-veidi/>
4. <http://andzja.wordpress.com/2009/11/>

Malka un tās veidi

Malka kā kurināmais jau izmantots kopš seniem laikiem, un arī mūsdienās šis dabīgā kurināmā veids nav zaudējis popularitāti.

Visiem jau ir zināms, ka labāks ir sauss kurināmais, bet koku sugas, no kurām iegūst malku ir visdažādākās, un kādi tad ir visbiežāk izmantotie malkas veidi?

Ozola un oša malka

Jābūt vidēja vecuma, sausai, stingrai un nesatrunējušai malkai, jo satrunējuši malka nedod karstumu, tā tikai dūmo. Šīm sugām raksturīgi ar neapbruņotu aci saskatāmi kanāliņi koksnes šķiedrā. Tādēļ osis un ozols izžūst visātrāk un spēj dot jūtamu siltumu arī no slapjas malkas.

No Latvijā izplatītākajām koksņēm ozolam ir vislielākā siltumatdeve. Ar ozolkoka pagalmē nedrīkst piebāzt pilnu krāsns muti, jo tas draud ar pārkurināšanu.

Pīlādža un lazdas malka

Pēc siltumietilpības tie ir pielīdzināma osim un bērzam, bet no šīm koku sugām neiegūst daudz malkas, parasti tā ir mežā kā “nezāle” un kopšanas procesā tiek nogriezta.

Bērza malka

Visizplatītākā. To ir viegli aizdedzināt, tā nedzirksteļo, bet deg ar vienmērīgu, ilgu liesmu.

Bērza malkas pozitīvās pusēs: labai malkai siltumspēja (atdotā siltumenerģija) ir lielāka nekā skujkoku malkai; sausa bērza malka sadegot izdala par 25 % vairāk siltuma nekā apses malka un par 15 % vairāk nekā priedes malka; ar bērza malku ieteicams kurināt pirti apmeklētājiem, kuriem ir elpošanas ceļu problēmas, jo degoša bērza malka dezinficē pirti.

Negatīvās pusēs: ja bērza malku glabā ilgāk par diviem gadiem, tās aromāts krietni samazinās; ja malka deg dūmojot, krāsni var veidoties darvas nosēdumi, un lielos daudzumos darva dūmvadā rada ugunsgrēka bīstamību. Visvairāk kvēpu rada degošas tāsis, pat kamīna durtiņu stikls var palikt melns. Risinājums – noplēst tāsis vai kurināt kopā ar oša vai ozola malku.

Blīgznas, vītola un kārklu malka

Mitrumu mīloši koki, kas dod pat vairāk siltuma nekā alksnis.

Alkšņa malka

Ar savu sarkanīgo nokrāsu atšķiras no citas malkas. Malka degot dod lielu karstumu un gandrīz nedūmo. Līdzīgi kā apse, arī alkšņa malka degot rada sausu dūmu, kas attīra dūmvadus. Alkšņa malka ātri izžūst, un pat pēc trīs gadiem saglabājas tās specifiskais aromāts. Pirtij, kas kurināta ar alkšņa malku, piemīt īpašības, kas pasargā no saaukstēšanās. Alksnis der jebkurai cietā kurināmā apkures ierīcei. Alksnis iesējas pats un ātri izaug, tādēļ tā ir viena no lētākajām koksņēm.

Egles malka

Spēj dot daudz siltuma savu sveķu dēļ. Skuju koku malka sprakšķ un dzirksteļo, tādēļ nav piemērota vaļējiem kamīniem. Nenogāztām nokaltušām eglēm gada laikā nolobās miza un tās izžūst jau mežā.

Priedes malka

Arī ļoti izplatīta. Priedes malka sadegot dod lielāku karstumu nekā egles malka. Ja krāsni kurina ar priedes malku, degšanas procesā veidojas dzirksteles, kas pasliktina to siltuma akumulēšanas un atdeves spēju. Tāpēc pēc priedes malkas ieteicams krāsni iemest

apses malku, kas veido garu, sarkanzilu liesmu un sadedzina dzirksteles. Skuju koku malka sprakšķ un dzirksteļo, tādēļ nav piemērota vaļējiem kamīniem.

Apses malka

Pietiekoši ilgi deg un ilgi saglabā karstumu, taču siltumatdeve nav tik liela kā bērzam. Negatīvais – apses malku ir grūti iekurināt. Krāsni ieteicams iekurināt ar citu malku un pēc tam pievienot apses malku.

Apse ir “skursteņa sanitārs”, tā deg ar garu, sarkanu liesmu, likvidējot sodrējus, tādēļ noder dūmvadū tīrīšanai. Mēdz arī nedaudz dzirksteļot bez sprakšķiem.

Liepas malka

Grūti aizdedzināt, tā deg lēni, bet karstums pēc tam ir ilg un noturīgs. Liepas malku nav ieteicams glabāt ilgāk par diviem gadiem.

Malkas siltumatdeves koeficients

Koku suga	Malkas siltumatdeves koeficients	Max siltumietilpība pie 0% mitruma, MWh/t
Ozols	10	5.6
Osis	9.6	5.6
Bērzs	8.33	5.7
Melnalksnis	7.1	5.6
Baltalksnis	6.25	5.6
Egle	6.2	5.6
Priede	6.2	5.6
Apse	5	5.5

(koeficients «10» atbilst koksnei, kas sadegot izdala visvairāk siltuma).

Malkas un citu resursu siltumatdeve

Akmeņogles	196 kr/1 Gcal
Malka	546 m³/1 Gcal
Šķelda	512 m ³ /1 Gcal
Skaidu briketes	689 m ³ /1 Gcal
Dabas gāze	145 m ³ /1 Gcal
Dīzeļdegviela	129 m ³ /1 Gcal
Kūdras briketes	342 m ³ /1 Gcal

Malkas mērvienības

Malku mēra kubiskajos metros sakrātajās pagalmēs, ko sauc steri. Sters ir 1m x 1m cieši sakrāmēta malka. Trīs sabērti beram kubikmetri līdzinās diviem steriem.

Kā to aprēķina?

$$1\text{ber m}^3 = 0.4\text{m}^3$$

$$1\text{sters} = 0,65\text{m}^3$$

$$1\text{m}^3 = 2.5 - 3.0\text{ber m}^3 = 1.49\text{steri}$$

$$2\text{m}^3 = 5\text{ber m}^3$$

Kravas kastes tilpums 9m³ (beramkubi) jeb 7steri jeb 5m³ (koksne)